

“Bin Çiçek Açsın, Bin Fikir Yarışsın” Türkiye’de Nörolojinin Geçen Yılı Üzerine Tespitler

Oğuz Tanrıdağ

Türk Nöroloji Dergisi Editörü

Türk Nörolojisinin 2004 yılı içinde gerçekleşen akademik ve kurumsal düzeydeki çalışmalarının çeşitliliği ve zenginliği bana, bir zamanlar Çin’de statükoculuğa, dogmatik yaklaşımlara ve tek seslilik-renkliliğe karşı ortaya atılmış olan, orada pek başarıya ulaşamamış olsa da, hiç olmazsa uluslararası terminolojiye kazandırılmış olan bir sloganı çağırıştırıyor: “Bin çiçek açsın, bin fikir yarışsın”. İlk bakışta duygusal ve abartılı gibi gelebilecek bu tespitin gerekçelerini sizlerle paylaşarak bu konuda sizleri ikna etmeyi en azından denemek istiyorum. Gerekçelerimi dört başlık altında sınıflandırmam ve sunmam mümkün görünüyor. Bunlar;

1. Türk Nörolojisinin kendi eseri olan ulusal kongre, sempozyum ve kurslarla, organizasyonunu yaptığı uluslararası kongreler,
2. Türk Nöroloji Derneği’nin Çalışmaları,
3. Türk Nöroloji Dergisi ve Nöroloji Bülteni,
4. Dünya Nöroloji Federasyonu Continuum eğitim faaliyetleri.

1. 2004 yılı içinde gerçekleştirilen bilimsel organizasyonların kronolojik ve konu ağırlıklı değerlendirilmesi;

Şubat ayından başlamak üzere Aralık ayına kadar toplam 11 bilimsel toplantının başarıyla gerçekleştirildiğini (9 Ulusal,

2 Uluslararası olmak üzere) gösteriyor. Bunlardan 2’si genel içerikli Nöroloji Kongresi, 9’u ise özel konularla ilgili kongre, sempozyum, okul ve kurs aktiviteleri. Genel içerikli nöroloji kongrelerinden birisi 17-21 Mayıs’ta Neuromediterranee VI, diğeri ise 29 Eylül-3 Ekim’de 40. Ulusal Nöroloji Kongresi. Özel konularla ilgili olanlar gerçekleşme sırasına göre 26-28 Şubat’ta 2. Baş Ağrısı Kış Okulu, 17-20 Mart’ta I. Ulusal Kognitif Nöroloji Sempozyumu, 1-4 Nisan’da II. Nöroimmünoloji Kursu /III.Nöroimmünoloji Sempozyumu, 7-11 Nisan’da 3. Ulusal Sinir Bilimleri Kongresi, 16-18 Nisan’da I. Nöropatik Ağrı Sempozyumu, 28 Nisan-1 Mayıs’ta II. Ulusal Serebrovasküler Hastalıklar Kongresi, 25-28 Mayıs’ta 21. Ulusal Klinik Nörofizyoloji EEG-EMG Kongresi ,27-30 Mayıs’ta 7. Congress of the Mediterranean Society of Myology ve 7-9 Kasım’da 6. Ulusal Uyku ve Bozuklukları Kongresi.

Nöroloji biliminin çeşitli bilgi birikimlerinin genel ve özel anlamda ele alındığı bu bilimsel aktivitelerin her birinden teker teker söz etmek, çok istense de iki nedenden dolayı olanaklı değil. Bunlardan birisi, bu satırların yazarının bilgi birikiminin ve yöneliminin buna olanak tanımaması, ikincisi ise bu yazıya ayrılan dergi bölümünün buna el vermemesi. Ama yine de hepimizi yakından ilgilendirmesi nedeniyle 40.

Ulusal Nöroloji Kongresi hakkında düşüncelerin aktarılması gerekli görünüyor. Bu kongre, gerek organizasyonu gerekse de bilimsel içeriği açısından tam bir bilim şenliği biçiminde gerçekleşti. Türk Nöroloji Tarihi'nde her zaman seçkin bir konuma sahip olmuş olan GATA Nöroloji Anabilim Dalı tarafından, kardeş bölümü Haydarpaşa Nörolojinin de yardımıyla, fakültelerin ve eğitim hastanelerinin düzenlediği son nöroloji kongresi olarak düzenlenen bu kongrenin bilimsel programında 22 Konferans, 20 Panel, 8 Kurs, 92 Sözel ve 402 Poster Sunumu yer aldı. Bu aktivitelerin ortaya konulmasında görev alan katılımcıların uluslararası ve ulusal kompozisyonu ve konu başlıkları Türk Nörolojisinin yaptığı aşama ve geldiği düzey hakkında çok açık fikirler veriyordu. Bu arada, yaptığım davet üzerine kongreye katılarak beğeni toplayan iki konferans veren, A.B.D. Vanderbilt Üniversitesi Nöroloji Bölümünden profesör Howard S.Kirshner'in kısa süre önce elime geçen mesajında yer alan kongreyle ilgili memnuniyeti, hayreti, takdiri ve teşekkürlerini ortak paylaşımına sunmaktan mutluyum.

2. Nöroloji Derneği çatısı altında örgütlenen bilimsel çalışma grupları, belki de çoğumuza biraz soğuk gelen bürokratik dernek yapısı içine bilimi enjekte ederek onu dinamik bir yapıya kavuşturuyorlar. Öncelikle, bu projenin yaşama geçirilmesindeki rollerinden ötürü dernek başkanı Sayın Siva ve yönetim kurulu üyelerini açık yüreklilikle kutlamak gerekiyor. Çalışma grupları projesindeki bu rolleri, onları yukarıdaki uzun listede yer alan bilimsel aktivitelerden çoğunun mimarları konumuna yükseltiyor. Bu proje dünyadaki, Avrupa'daki ve çevremizdeki bir çok ülkenin nörolojilerinde henüz izlenmeyen öncü bir gelişmenin habercisidir. Siyasi, ideolojik ve dar görüşlü bir çok takıntıdan bağımsız olarak Türk Nörolojisinin dünyadaki yeri sorgulandığında; bu gelişmelerle birlikte bizim aslında çoktan Avrupa Birliği'ne girdiğimiz anlaşılıyor!

Bugün Türk Nörolojisinde Baş Ağrısı, Beyin Damar Hastalıkları, Davranış Nörolojisi, Epilepsi, Nöropatik Ağrı, Uyku Bozuklukları ve Yürüme Çalışma Grupları var. Bu gruplardan her biri ülkemizin seçkin akademisyen nörologları tarafından yönlendiriliyor ve her yıl giderek artan sayıda bilimsel toplantıya imzalarını atıyorlar. Örneğin, ilki daha çok çabalarım ile organize edilen ve başarısından dolayı devamına karar verilen ulusal kognitif nöroloji sempozyumlarından ikincisi Türk Nöroloji Derneği Davranışsal ve Kognitif Nöroloji Çalışma Grubu tarafından organize ediliyor. Bunların yanısıra, çalışma grupları bölge ya da şehir merkezli düzenli toplantılar düzenliyorlar. Geçtiğimiz yıl İstanbul'da başarıyla düzenlenen TND Beyin Damar Hastalıkları Çalışma Grubu

ve TND Davranışsal ve Kognitif Nöroloji Çalışma Grubu toplantıları buna örnek. Türk Nöroloji Derneği ülke genelinde seri olarak eğitim toplantıları düzenliyor. Elazığ, Diyarbakır, Gaziantep, Trabzon gibi merkezlerde düzenlenen Eğitim Toplantılarında TND Yönetim Kurulu ve Eğitim Komisyonu üyeleri yerel üniversite nöroloji bölümlerinin öğretim üyeleriyle birlikte spesifik konular üzerinde eğitim veriyorlar. Türk Nöroloji Derneği'nin organize ettiği ilk Board Sınavı yine 2004 yılında gerçekleşti. Bilindiği gibi, Nisan 2004'de dernek genel kurulu sırasında kurulan Türk Nöroloji Derneği Board Kurulunun alt komisyonları çalışmaya başlamıştı. Öncelikle yaygın katımlı bir soru bankası oluşturmak amacıyla bütün merkezlerden sınavda kullanılmak üzere sorular hazırlamaları istendi. Hazırlanan soruların bir havuzda toplanmasından sonra ilk board sınavı 3 Ekim 2004 tarihinde 40. Ulusal Nöroloji Kongresi sırasında 56 katılımcıyla gerçekleştirildi.

3. Türk Nöroloji Dergisi ve Nöroloji Bülteni: TND resmi yayın organı olan Türk Nöroloji Dergisi halen dernek üyeliği şartı aranmaksızın 1000'i aşkın meslektaşımıza ücretsiz ulaşıyor ve onları gerek yurtdışı gerekse yurtiçi bilimsel çalışmalardan haberi kılıyor. Derginin uluslararası danışma kurulunda yer alan değerli araştırmacılar hemen hemen her sayıya son bilimsel gelişmelerle ilgili çalışmalar yolluyorlar. Bu sayıya kadar danışma kurulu üyelerimiz Howard S. Kirshner, Soheyl Noachtar, Benjamin Seltzer, Marc Fisher kendi konularıyla ilgili önemli yazılar yolladılar. Bu sayımızda ise davetim üzerine yazılan ve Ş. Tınaz ve CE Stern tarafından kaleme alınmış olan bir "State of the Art" yazısı "Principles of Functional Magnetic Resonance Imaging and its Application in Cognitive Neuroscience" yazısı yer alıyor. Yenilenmiş ilk sayımızla birlikte dergimiz ülkemizin gurur kaynağı bir bilim insanının nörolojiye katkı niteliğindeki yazılarıyla taçlanıyor. Profesör Dr. Cumhur Ertekin, ilk sayımızda çıkan ve her zaman başvuracağımız kaynak bir yazı haline gelen "Yutmanın Nörofizyolojisi ve Nörolojisi" yazısından sonra bu sayımız için de 40. Ulusal Nöroloji Kongresinde verdiği "Mimiklerin Nörofizyolojisi ve Nörolojisi" isimli konferansının yazılı biçimini yolladı ve bu önemli kaynak, onun için ayırdığımız ek sayıyla yayınlanarak elinize ulaşmış bulunuyor. Sayın Ertekin bu yazısıyla, ekin girişinde onun için yazdıklarım da belirttiğim gibi engin bilimsel sıfatlarına bir de "aramızdaki en genç kognitif nörolog olma" özelliğini de ekliyor. Türk Nöroloji Dergisi 2003 yılının Kasım ayında yenilenmiş biçimiyle iki ayda bir çıkmaya başladığında çoğu arkadaş bu yayın aralığının kısa olduğunu, böyle giderse derginin yayınlayacak yazı bulamayacağını düşünüyordu. Geçen bir yılın içinde iki ay aralıklarla düzenli

olarak yayınlanan 7 sayının ardından anlaşılan, bu yayınlanma aralığının artık alışılabilir bir düzenek biçimine dönüştüğü ve derginin okurları tarafından "unutulmadan" okunduğudur. Dergiye şu ana kadar ulaşan 128 yazının (kabul oranı ortalama %60 civarında) ardından her gün ülkenin farklı merkezlerinden yeni yazılar gelmeye devam ediyor. Bu ilginin önümüzdeki aylar içinde de eksilmeden süreceğine inanıyorum. Daha önceki sayılarda da belirttiğim gibi, 2004 yılı içinde dergi adına üç önemli başvuruda bulunuldu. Bunlar ISI (Institut of Scientific Information), Index Medicus-NLM (National Library of Medicine) ve Türk Tıp Dizini'dir. Dergi sayıları düzenli olarak her üç kaynağa gönderilmektedir. Ekim 2004'de ISI tarafından yapılan değerlendirmede bu kaynağa alınmak için derginin henüz yeterli görülmediği, düzenli sayıların yeni değerlendirmeler için gönderilmeye devam edilmesi istendi. Bu sonuçta etken olan temel faktörün, derginin şekliyle ve içerik yapısıyla ilgili olmadığı ve literatürde kaynak olarak gösterilmenin (impact oranı) henüz yeterli bulunmadığı da eklendi. Türk Nöroloji Derneği Bülteni yayın faaliyetlerinde diğer göze batıcı bir etken oldu. Kısa bir süre önce 5. sayısı elimize ulaşan bülten içinde Türk Nörolojisiyle ilgili kurumsal ve sosyal gelişmelerin haberlerini, bu arada anlamlı bir dizi oluşturan emekli öğretim üyeleriyle yapılan röportajları izliyoruz.

4. Dünya Nöroloji Federasyonunun sürekli eğitim çalışması Continuum' un Türkiye'deki yansımaları:

Dünya Nöroloji Federasyonu Eğitim Komisyonu üyesi, TND Başkanı Sayın Siva'nın önderliğinde her ay Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Dekanlık binasında düzenli olarak yapılan Continuum Eğitim toplantıları dalga dalga Türkiye'ye yansıyor. 40. Ulusal Nöroloji Kongresinin ardından düzenli biçimde yapılan son üç toplantı Demanslar, Nörooftalmoloji ve Hareket Bozuklukları ile ilgiliydi. Bu toplantılar bilimsel bilginin standardizasyonu ve nöroloji bilincinin yaygınlaşması gibi önemli misyonlara hizmet ediyorlar.

Türk Nörolojisinin 2004 yılı içindeki çok yönlü aktiviteleri son olarak da nöroloji tarihimizle ilgili önemli belgelerin basılmasıyla daha da anlamlı bir zemine oturdu. Sayın Dursun Kırbaş'ın özverili gayretleriyle ardı ardına yayınlanan iki Türk Nöroloji Tarihi kitabı bilim dalımızın Türkiye'deki tarihi konusunda kaynak kitaplar niteliğinde.